

1 Stránská skála 49.1905631N 16.6753994E

Je tvořena druhohorním (jurským) vápencem, bohatým na zkameněliny (zejm. lilijice), který byl těšen již od 12. století a stal se ikonickým materiálem brněnské středověké architektury. Uvnitř skalního masivu jsou jeskyně, výrazně proměněné lidskou činností (během druhé světové války plánováno využití prostor pro výrobu leteckých motorů Flugmotoren Ostwerk). Lokalita je významná i z hlediska archeologického a botanického. Z vrcholu výhled na Brno a okolí, západním směrem Bílá hora, mezi ní a Stránskou skálou je údolí, kudy kdysi protékala řeka Svitava.

2 Červený kopec

49.1757942N 16.5859425E

Sprašový profil, kde lze pozorovat pohřbené půdy, celosvětově významná lokalita z hlediska studia kvartérní geologie. Díky sprašovému podloží, které je bohaté na vápník, se zde vyskytuje specifická vegetace (katrán tatarský, endemický mech Hilpertia velenovskiyi). Lokalita je zajímavá i z hlediska archeologie (kultura bohunicien, artefakty z doby cca před 46 000 lety). Z vrchní části výhled na Brno a okolí (mírně zvlněný reliéf karpatské předhlubně).

3 Abrazní sruby

49.2457850N 16.5049933E

Vznikaly působením vody na březích vodních nádrží. Voda ukrájá a narušuje břehy, kde se pak tvoří stěny v sedimentech. V tomto případě jde o terasové stěrky a nadložní svahové a sprašové sedimenty. Místy vystupují horniny brněnského masivu (diority, granodiority). Ve sprašových stěnách hnízdí břehule, drobné skalní výchozy jsou osídleny ústřicemi. Abrázni sruby lze nejlépe pozorovat v období vegetačního klidu.

4 Pod Petrovem

49.1903036N 16.6077756E

Výchozy nejstarších hornin v Brně (cca 730 mil. let) jsou budovány tzv. metabazalty. Jde o podmořské výlevy lávy, které byly přeměněny a zvrátněny vlivem vysokých tlaků a teplot. Později došlo k jejich rozlámání, některé skalní bloky byly vyzdvíhny a vytvořily tzv. hrástě. Ty reprezentují hlavní dominanty středu města a další výrazné vyvýšeniny: Petrov, Špilberk, Kraví hora, Palackého vrch.

5 Holásecká jezera

49.1548692N 16.6437681E

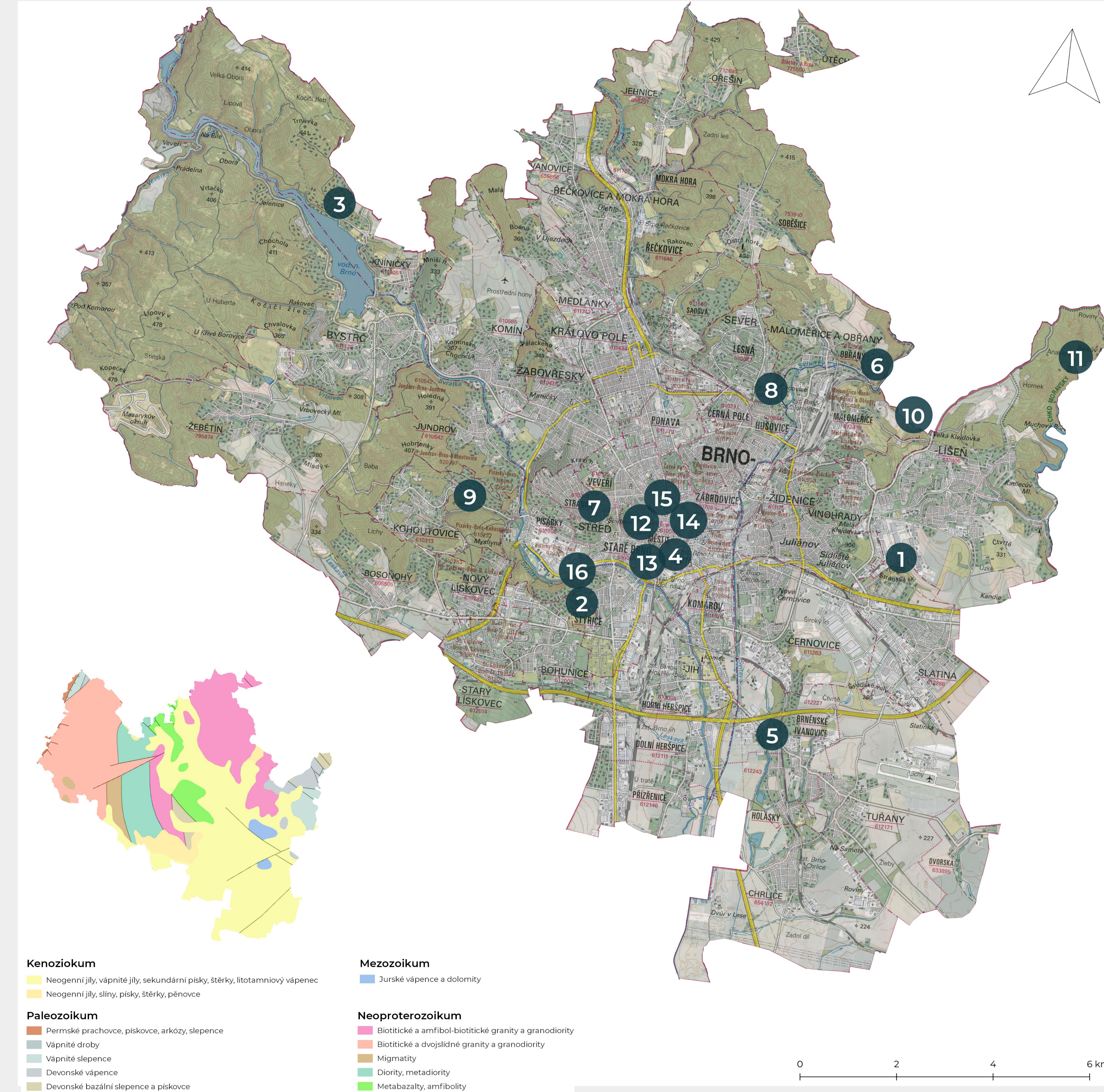
Soustava průtočných jezer v přírodě blízkém stavu, pravděpodobně zbytek starého meandru (řičních zákrut) řeky Svitavy. Najdeme zde dobře zachované pozůstatky lužního lesa s výskytem chráněných druhů (např. okrotice bílá, skokan zelený, kriticky ohrožený skokan skřehotavý), jde o důležité místo pro rozmnožování obojživelníků. Významná součást tzv. hydrodiverzity (rozmanitosti vodních prvků) na území města.

6 Obřanský lom

49.2263119N 16.6618783E

Lom v údolí řeky Svitavy odkrývá horniny, které tvoří jádro brněnského masivu. Během tzv. kadomského vrásnění, přibližně před 590 mil. lety, utuhlo velké množství lávy pod povrchem a vznikl tak rozsáhlý masiv složený z různých typů granodioritů. Později byly mezi tyto horniny vklíněny metabazalty, které jsou ještě starší, a masiv byl rozdělen na východní a západní granodioritovou zónu.

8 Písečník

49.2196272N 16.6326425E

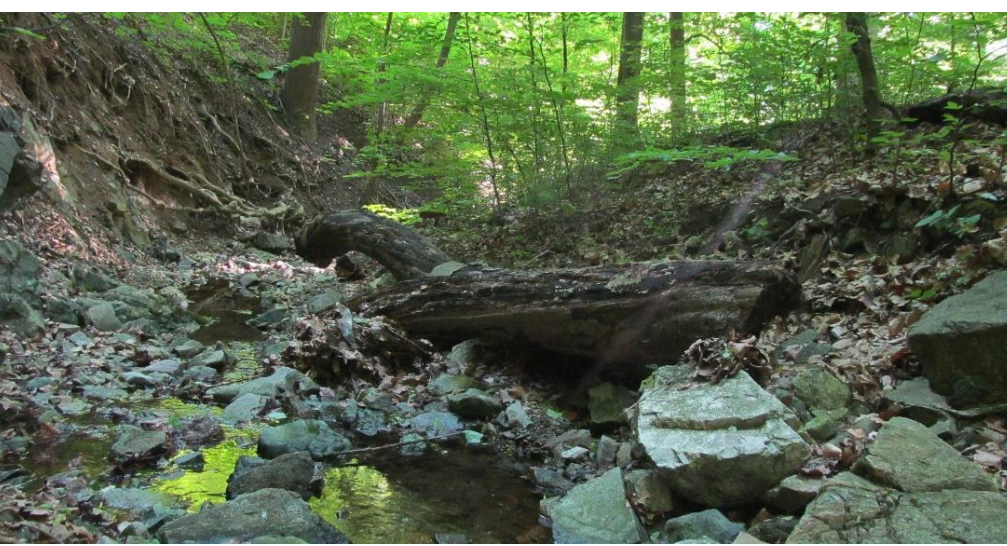
Vytěžená pískovna, na jejímž dně ve 20. letech 20. století vznikla dělnická kolonie. Třetihorní brněnské píský nasedají na předprvohorní granodiority, skalní fimsy jsou tvořené odolnějším vápnitým pískovcem. Pískové stěny byly využity pro hloubení sklepů. Na zahradě Ekocentra lze pískovou stěnu a granodiority pozorovat nejlépe. Protilehlá stěna písečníku (ač neoplocená, nachází se na soukromém pozemku) odkrývá zřetelné křížové zvrstvení písků. Všechn materiál se zde usadil během tzv. transgrese, to jest období, kdy Brno bylo zaplaveno mořem.

9 Kohoutovický potok

49.1935722N 16.5508672E

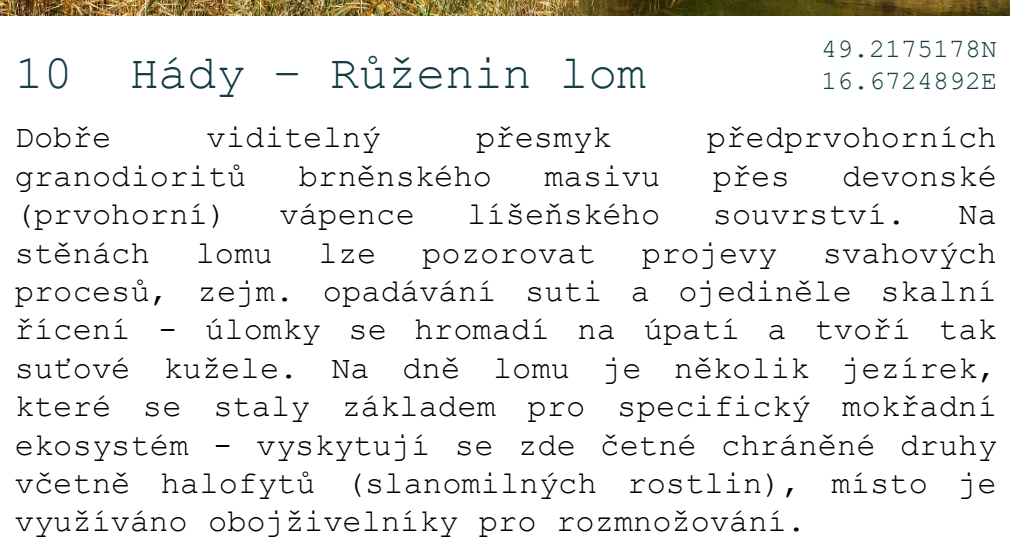
Údolí tvaru V je hluboce zařiznuté v granodioritech a dioritech brněnského masivu. Najdeme zde četné skalní výchozy a drobné peřejí. Místy lze pozorovat projevy vodní eroze (zahlubování do skalního masivu) a svahových procesů. Díky značné hloubce a sevřenosti údolí se tu vytvořilo specifické klima, na dně údolí je chladnější a vlhčejí než ve vyšších partiích svahů. Dochází k tzv. inverzi vegetačních stupňů, kdy v nižších nadmořských výškách se vyskytují rostliny, které běžně rostou výše a naopak. Les v okolí potoka je ponechán přirozenému vývoji.

10 Hády - Růženin lom

49.2175178N 16.6724892E

Dobře viditelný přesmyk předprvohorních granodioritů brněnského masivu přes devonské (prvohorní) vápence lišeňského souvrství. Na stěnách lomu lze pozorovat projevy svahových procesů, zejm. opadávání sutí a ojedinelé skalní ficiení - úlomky se hromadí na úpatí a tvoří tak sutové kužele. Na dně lomu je několik jezírek, které se staly základem pro specifický mokřadní ekosystém - vyskytují se zde četné chráněné druhy včetně halofytů (slanomilných rostlin), místo je využíváno obojživelníky pro rozmnožování.

GEOTURISTICKÁ MAPA MĚSTA BRNA

Vydání podpořeno projektem TA ČR Éta TL02000219 Geodiverzita v rámci města: percepce, funkce, potenciál

16 Mahenova stráž

49.1816047N 16.5823347E

Výhledka do přílomového údolí Svratky vč. Písařecké kotliny a na severní část Brna. Skalní srázy nad řekou Svratkou jsou budovány červenými slepenci a pískovci. Nedaleko se nachází Kamenná kolonie, která vznikla jako nouzová dělnická čtvrt na dně lomu, kde se zminěné horniny těžily. Dnes je chráněna jako kulturní památka. V zahradách domů lze pozorovat skalní výchozy a lomové stěny.

15 Kostel Sv. Jakuba

49.1965053N 16.6078694E

Významná geokulturní lokalita. Původně románsko-gotický kostel, ve 14. stol. přestavěn, dokončen 1502. Jak pro samotné zdivo (portál, opěrné pilíře), tak pro kamenickou výzdobu (chrlič, sochy) byl využitý krinoidový (lilijicový) vápenc. V podzemí lze vidět pískovce a arkózy prvohorního stáří, které se těžily severně od Brna v Boskovické brázdě. Náhrobní desky a boční oltáře jsou vyhotoveny z krinoidového vápence a mramorů z okolí Brna (Cetechovice, Hostěnice, Křtiny), hlavní oltář tvoří mozaika cizích mramorů.

14 Kašna Parnas

49.1923967N 16.6090281E

Pro barokní kašnu z konce 17. století byl využit krinoidový vápenc. Základem je vápencová skála s malou jeskyní, uvnitř je socha Hérakla, dále lze vidět sochy tří sedících žen, symbolizující tři starověké říše (Babylonie, Perzie, Řecko). Na vrcholu stojí alegorie Evropy. Vápenc pochází ze Stránské skály, šedavé vápence z Hádu (s četnými fosiliemi), červenosédro granodiority nebo tmavé metabazalty - na obvyčejné zidce tedy můžete sledovat rozmanitost stavebního materiálu z Brna a jeho blízkého okolí a geologickou historii dlouhou více než 700 mil. let.

13 Zídka na Petrově

49.1905439N 16.6062144E

Cestou dolů z vyhlídky v Denisových sadech si můžete všimnout opěrné zdi složené z různobarevných kamenů. Převažují zde červené slepence a pískovce, které byly těženy na Červeném kopci, dále zde najdeme bílé krinoidové vápence ze Stránské skály, šedavé vápence z Hádu (s četnými fosiliemi), červenosédro granodiority nebo tmavé metabazalty - na obvyčejné zidce tedy můžete sledovat rozmanitost stavebního materiálu z Brna a jeho blízkého okolí a geologickou historii dlouhou více než 700 mil. let.

12 Obelisk a Denisovy sady

49.1908558N 16.6055575E

Obelisk byl vztyčen jako poděkování za mír po útrapách po napoleonských válkách v r. 1818. Na stavbu se spotřebovalo 8780 centů mramoru ze Šumbery (nedaleko Hádu), můžeme zde vidět fosilie korálů nebo belemnitů. Z vyhlídky v Denisových sadech lze sledovat rozdíl mezi severní a střední částí města budované odolnými horninami českého masivu a jižní částí budované měkkými horninami karpatské předhlubně. To se odráží i ve tvarech reliéfu - odolné granodiority a metabazalty tvoří členitý reliéf vyvýšenin a hlubokých údolí (který vznikl i díky tektonickým pohybům), kdežto píský a jíly tvoří plochy, místy lehce zvlněný reliéf.

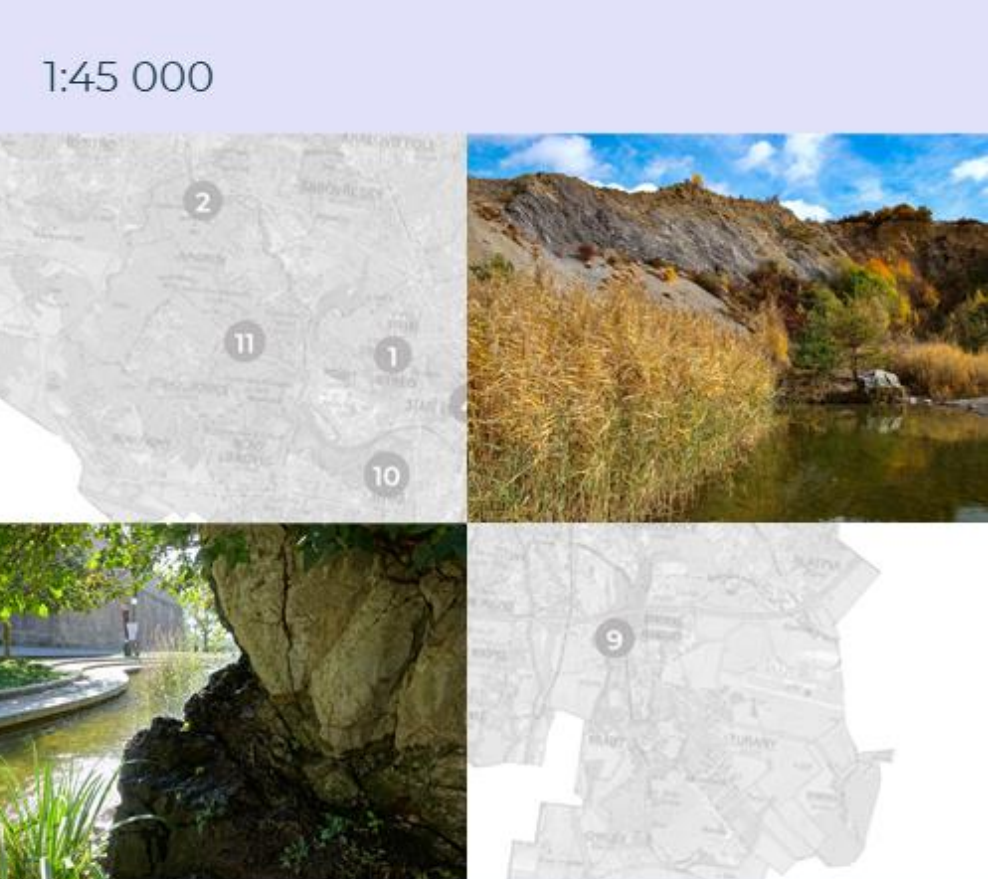
11 Velký Hornek

49.2316019N 16.7174217E

Na vápencovém skalním výchozu nad údolím říčky najdeme typické krásové formy reliéfu - škrapy, žilky a drobné dutiny. Svah pod tímto výchozem byl postižen drobnou těžbou, v současnosti je však těžké rozeznat míru přirozenosti skalních výchozů a jejich antropogenní ovlivnění. Místo je významné z hlediska biodiverzity (přirozená lesní společenstva). Vyhlídka není nijak upravena, ale nabízí krásný pohled do údolí říčky a širšího okolí.

GEOTURISTICKÁ MAPA MĚSTA BRNA

Vydání podpořeno projektem TA ČR č.ia TL02000209 Geodiverzita v rámci města: percepce, funkce, potenciál

Kudy z Hlavního nádraží?	
	
1	Hl. nádraží tram 10 → Stránská skála
2	Hl. nádraží tram 1 → Ústřední hřbitov Ústřední hřbitov aut 40, 61 → Kejbaly
3	Hl. nádraží tram 1 → Přístaviště
4	Hl. nádraží tram 2 → Stará osada
5	Hl. nádraží aut 46, 63 → Popelova
6	Hl. nádraží tram 4 → Obřany, Babická
7	Hl. nádraží tram 1 → Mendlovo nám. trol. 35 → Žlutý kopec
8	Hl. nádraží tram 9 → Štefánikova čtvrť
9	Hl. nádraží tram 1 → Mendlovo náměstí Mendlovo náměstí aut 52 → Šárka
10	Hl. nádraží tram 2 → Stará osada Stará osada aut 201 → Velká Klajdovka
11	Hl. nádraží tram 2 → Stará osada Stará osada aut 201 → Velká Klajdovka
12	Hl. nádraží tram 12 → Šilingrovo náměstí
13	Hl. nádraží tram 12 → Šilingrovo náměstí
14	Hl. nádraží tram 4, 9 → Želný trh
15	Hl. nádraží tram 4, 9 → Náměstí Svobody
16	Hl. nádraží aut 82 → Červený kopec
	
Zpracovali: Marie Balková, Lucie Kubalíková, Aleš Bajer Fotografie: Lucie Kubalíková, Ladislava Ondráčková Mapový podklad: Český úřad zeměměřičský a katastrální, Česká geologická služba	
Tato mapa vznikla v rámci projektu TA ČR č.ia TL02000219 Geodiverzita v rámci města: percepce, funkce, potenciál.	
T A	Tento projekt je spolufinancován se státní podporou Technologické agentury ČR v rámci Programu ÉTA.
Č R	www.ta.cz Výzkum užitečný pro společnost.

17 Břenchák
49.2732553N 16.4584475E﻿ / ﻿49.2732553N 16.4584475E﻿ / 49.2732553; 16.4584475
Skalní výchozy a pískré srázy nad Kníničskou přehradou jsou budovány zejména rokytněskými slepenci. Ty jsou prvohorního stáří a usazovaly se v boskovické brázdě ve sladkovodním prostředí. Lokalita je významná z hlediska biodiverzity. Výhledy do údolí Svatky.

18 Veverí a údolí Veverky
49.2567047N 16.4636631E﻿ / ﻿49.2567047N 16.4636631E﻿ / 49.2567047; 16.4636631

Ostroh nad přehradou a říčkou Veverkou budovány granodiority. Veverka zde tvoří průlomové údolí hluboké až 50 m, zajímavostí jsou její zaklesnuté meandry. Výrazné ostrohy a skalní výchozy nad řekami byly v minulosti využívány pro stavbu hradů, což platí i zde - nachází se tu hrad Veverčí. V okolí jsou četné skalní výchozy.

19 Skalky u přehrady
49.2320642N 16.5192814E﻿ / ﻿49.2320642N 16.5192814E﻿ / 49.2320642; 16.5192814
Výchozy metadioritů a metagaber je tvoví soutěska, která byla využita jako vhodné místo pro hráz Kníničské přehrady. Na některých místech jsou zbytky fluvialních sedimentů říční terasy Svatky, které poukazují na skutečnost, že Svatka kdysi tekla ve vyšších úrovních a potom se postupně zafazovala do pevných hornin brněnského masivu. Skalní výchozy jsou vhodným podložím pro sucho- a teplomilnou vegetaci. Poblíž se nachází opuštěný pilíř Hitlerovy dálnice.

20 Na skalách
49.2636342N 16.4574578E﻿ / ﻿49.2636342N 16.4574578E﻿ / 49.2636342; 16.4574578

Skalnatý hřbet s dubohabrovým lesem a teplomilnou květenou, lokalita brambořiku nachového. Geologicky významný výskyt devonských (vilémovických) vápenců na rozhraní vyvřelín brněnského masivu a sedimentů boskovické brázy. Na lokalitě a v jejím okolí se nacházejí četné krasové jevy, např. jeskyně nad vodní hladinou přehrady viditelná při plavbě lodi.

21 Kůlny
49.2610364N 16.4730481E﻿ / ﻿49.2610364N 16.4730481E﻿ / 49.2610364; 16.4730481

Skalní defilé v intenzivně tektonicky porušených dioritech, granodioritech a granitech brněnského masivu, místy aplitové a bazaltové žíly. Mezi skalními výchozy jsou vyvinuty četné suťové kužele, na které jsou vázány suťové lesy s výskytem chráněných rostlin a živočichů.

22 Hády – Odvaly a Hádecká planinka
49.2204331N 16.6730258E﻿ / ﻿49.2204331N 16.6730258E﻿ / 49.2204331; 16.6730258

V horní etáži lomu na Hádech nasedají vápence jurského (druhohorního) stáří na provrásněné vápence hádko-říšské (devon, prvohory). Hiát (rozhraní mezi horninami) je dobře pozorovatelný i z dálky – z různých vyhlídkových míst v rámci Brna. Na náhorní planině najdeme četné krasové jevy: škrapová pole, drobné jeskyně, závrty, skalní výchozy. U některých však nelze rozeznat, jestli jsou přirozené anebo antropogenně podmíněné (povrchové téžba vápence zde probíhala už od středověku). Poblíž lokality Šumbera byly téženy tzv. korálové mramory, které byly využity např. pro Obelisk v Denisových sadech.

Geodiverzita a geoturistické zajímavosti města Brna

Pod sousolovím **neživá příroda** (geodiverzita) si pravděpodobně vybavíte kámen, pídu nebo vodu, případně atraktivní skalní města nebo krasové jeskyně. Zdá se, že s geodiverzitou se setkáváme většinou v přírodních oblastech, ovšem ve městech je neživá příroda také přítomna, a to téměř všude. Neživou přírodu zde nepředstavují jenom horniny nebo významné **skalní útvary**, ale i staré **lomy** a **pískovny**, výrazné **tvary reliéfu**, které hrály roli při utváření města nebo které tvoří neodmyslitelnou součást městského panoramatu, **stavební a dekoráční kámen** použitý pro místní památky a v neposlední řadě i **vodní prvky a pída**.

Brno leží na hranici dvou velkých, celoevropsky významných geologických jednotek: starší, prvohorní **Český masiv**, složený z vyvřelých a přeměněných hornin a jejich sedimentárního obalu (granodiority, metabazalty, vápence, slepence), a mladší, třetihorní **Západní Karpaty** (Karpatská předhlubeň), kde převládají horniny usazené (pisky, jíly, štěrky). Rozdílly v horninovém složení se odráží v tvarech reliéfu a vzhledu krajiny: severní a střední část města je členitá, najdeme zde kopce i hluboká údolí – to jsou horniny Českého masivu, odolnější, nepružné a místy vlivem horotvorných procesů rozlámáné. Naopak jižní část je plochá, měkká a tvarově nevýrazná. Na docela malém území lze tedy narazit na téměř všechna geologická období (od prekambria až po kvartér) a různé typy a tvary reliéfu.

V geologické historii Brna se střídala období intenzivní horotvorné činnosti, období mořských záplav i období relativně klidná. V prekambriu (cca před 600 mil. lety), proběhla **kadomská orogenez**e, kdy vznikaly např. magmatické horniny – granodiority. V průběhu prvohor došlo k **variskému (hercynskému) vrásnění** – předprvohorní horniny byly přičleněny jako součásti k východnímu okraji Českého masivu, došlo k vytvoření složité zlomové struktury (brněnský masiv je rozpukaný) a podél zlomů probíhaly pohyby bloků hornin. Na hranici druhohor a třetihor došlo k **alpínsko-himalájskému vrásnění**, kdy byl reliéf Brna dále modelován – bloky odolných hornin byly podél zlomů vyzdviženy nebo se „propadly“ – vznikly tak hrástě a prolomy.

Území Brna bylo několikrát zaplaveno **mořem**. Přibližně před 700 miliony lety leželo Brno na středooceánském hřbetu a docházelo k mohutným podmořským výlevům lávy, vznikaly tak čediče, které byly později vlivem tlaků a teplot přeměněny. Tyto horniny (tzv. metabazalty) najdeme např. na Špilberku nebo Petrově a jsou nejstarším důkazem mořského prostředí v Brně. Další mořské záplavy nastaly v prvohorách – nejvýznamnější v devonu – tehdy byly usazeny vápence značné mocnosti (hády, Moravský kras). Mořská záplava v průběhu druhohor nám zanechala jiné typy vápence, např. na Stránské skále. V třetihorách máme doloženo několik mořských záplav, které přišly z jihovýchodu, usazovaly se pisky a jíly, které dnes najdeme v Písečniku nebo v Černovické pískovně.

Všechny tyto procesy a jevy zanechaly nesmazatelnou stopu na území města Brna a můžeme je pozorovat na různých lokalitách – ať už se jedná o přirozené skalní výchozy, opuštěné i aktivní lomy, cihelny a pískovny anebo geokulturní památky. V pátrání po těchto stopách vám může pomoci i tato mapa, která na nejvýznamnější geoturistické zajímavosti upozorňuje a ilustruje tak geologickou rozmanitost města.

23 V Džungli
49.2203631N 16.6667386E﻿ / ﻿49.2203631N 16.6667386E﻿ / 49.2203631; 16.6667386

Lom je významný z hlediska stratigrafického (různé druhy různě starých vápenců a slepenců). Vápence odrážejí různorodost sedimentačního prostředí – na základě zkaménílení a tektoniky lze usuzovat na prostředí, ve kterém se vápence usadily (např. šelf, laguna atd.). Zajímavostí je bosá geologická stezka, kde se návštěvník může seznámit s horninami Brna a okolí prostřednictvím svých chodidel.

24 Lom Kalcit
49.2265544N 16.6993731E﻿ / ﻿49.2265544N 16.6993731E﻿ / 49.2265544; 16.6993731
Brněnské pisky a výplně dutin ve vápencích nacošského souvrství, překryty sprašemi, paleontologicky významné. Lom je stále činný, předpokládá se propojení s Lesním lomen. V písčích najdeme polohy štěrků, ve spraších stopy krypturbace. V písčové stěně hnízdí ptáci, lokalita je zajímavá i z hlediska výskytu vápnomilných druhů.

25 Špilberk
49.1948122N 16.5978219E﻿ / ﻿49.1948122N 16.5978219E﻿ / 49.1948122; 16.5978219
Před hradní branou u jezírka se nachází zajímavý výchoz - můžeme zde sledovat střídání metabazaltů, aplitů, břidlice, křemenných žil. tyto odolné horniny vystupují i v hradním příkopu a jsou přirozeně začleněny do opevnění a obvodových zdí.

26 Petrov
49.1909506N 16.6079500E﻿ / ﻿49.1909506N 16.6079500E﻿ / 49.1909506; 16.6079500

Stavební kámen využitý pro Katedrálu sv. Petra a Pavla pochází z lomů v Brně nebo v blízkém okolí: světlý vápencec ze Stránské skály, červenofialový slepencec a pískovec z Červeného a Žlutého kopce nebo tmavé metabazalty pravděpodobně z drobných lůmků v centru Brna. V interiéru jsou využity např. tmavošedé mramory z Hádu nebo červenavé mramory z blízkých Řřtin. Pro dlažbu v okolí katedrály se využívala kulmská droba (Luleč, Lišeň, Řřtiny, Šlapanice, Habrovyň, Brodek u Vyskova), místy červený slepencec, pro štěrkování se využíval vápencec z Hádu anebo amfibolovec ze Želešic. Místy dlažďeno granodioritem (Kr. Pole, Řečkovice), žulou nebo dioritem brněnského masivu, vápencec ze Stránské skály nebo permským pískovcem od Drašova. Původní kulmskou drobu najdeme i na Želném trhu, Dominikánském nám. a Mendlově nám. před bazilikou.

27 Stará radnice
49.1930592N 16.6087492E﻿ / ﻿49.1930592N 16.6087492E﻿ / 49.1930592; 16.6087492

Portál od A. Pilgrama, křížová klenba, kamenné lavice, ostění, sloupky, architektonické prvky na renesančním ochozu – pro to všechno byl využitý krinooidový vápencec ze Stránské skály a ze Švédských valů (švédských šancí), což byl skalní výchoz jurských vápenců na jihu Brna (těžen od středověku, úplně odtěžen v polovině 20. století, dnes už neexistuje). Z radniční věže je výhled na krajinu Brna a okolí – členitá severní část kontrastuje s plochou částí jižní.

28 Bazilika na Starém Brně
49.1917867N 16.5946086E﻿ / ﻿49.1917867N 16.5946086E﻿ / 49.1917867; 16.5946086

Stavba začala 1323, bylo využito režné cihlové zdivo (dochované z 14. století). V exteriéru dominantní postavení krinooidového vápence (kvádry, články, ostění, kružby), místy arkóza a pískovec (peperm). Uvnitř moravské mramory (Křtiny, Cetechovice, Tišnov, Hády, Hostěnice). Ulička Pivovarská je dlažďena slepencovými kořičními hlavami, jinak je zde jako dlažební materiál využita kulmská droba (podobně jako na Petrově).

29 Studánka Pramen zdraví
49.1919511N 16.6047131E﻿ / ﻿49.1919511N 16.6047131E﻿ / 49.1919511; 16.6047131
Pramen v parku Studánka byl jedním z několika puklinových pramenů, které se pod Petrovem vyskytovaly a býval částečně dosyčen průsáky z vodojemu na Pulíku. Počátkem 19. století zde byl vybudován pavilon Fons Salutis („Pramen zdraví“), konce 19. století byla však voda kontaminována bakteriemi tyfu a pramen byl zaslepen.

30 Zderadův sloup
49.1910925N 16.6274497E﻿ / ﻿49.1910925N 16.6274497E﻿ / 49.1910925; 16.6274497

Gotický sloup na břehu řeky Svitavy na ulici Křenová poblíž místa, kde stávala městská šibenice. Jeho funkce byla pravděpodobně smírčí/zpovědní kříž v popravíště. Je zhotoven z krinooidového vápence a pojmenován pravděpodobně po šlechtici Zderadovi, který zde měl být v 11. století zavražďen. Sloup chráněn jako kulturní památka; jde o mimořádně umělecky náročné pozdně gotické kamenické dílo představující ojedinělou památku v celostátním měřítku.

31 Sv. Tomáš
49.1978933N 16.6074403E﻿ / ﻿49.1978933N 16.6074403E﻿ / 49.1978933; 16.6074403

Počátky stavby v pol. 14. století, později barokně přestaven. Veškeré dochované gotické prvky jsou z krinooidového vápence, který byl využíván i v barokní etapě. V interiéru nedvědícký mramor (dlaždice, stupně před oltářem, kropače, náhrobní desky). Sochy u vchodu jsou z litavského vápence. Odrazník na rohu budovy prelatury - krinooidový vápence.

32 Jižní vyhlídkový pavilon na Špilberku
49.1936897N 16.598686E﻿ / ﻿49.1936897N 16.598686E﻿ / 49.1936897; 16.598686E

Vyhlička do údolí řeky Svatky a na jižní část Brna. Svatka protéká územím budovaným odolnými horninami (předprvohorní granodiority a diority, prvohorní slepence), poté se rozlává do široké roviny, která je budována méně odolnými horninami karpatské předhlubně. Lze zde dobře sledovat rozátí mezi členitým reliéfem střední části Brna a plochým reliéfem jižní části.

33 Severní glorieta
49.1952833N 16.598658E﻿ / ﻿49.1952833N 16.598658E﻿ / 49.1952833; 16.598658E
Vyhlička na severní část Brna (Bobravská vrchovina, Babi lom, Hády), členitý reliéf protnutý údolními Svitavy a Ponávky, budovaný krystalínkem českého masivu (metabazalty, granodiority a zpevněnými prvohorními sedimenty (vápence, slepence).

34 Holedná
49.2141978N 16.5382714E﻿ / ﻿49.2141978N 16.5382714E﻿ / 49.2141978; 16.5382714

Výrazný hřbet budovaný odolnými diority a ultrabazickými horninami s žilami metaryolitů, jeho severní část je protnuta hlubokým údolím řeky Svatky. Ve vrcholových partiích pozůstatky ohrazení, tvožené hliněným valem s lehkou kamennou a dřevěnou konstrukcí, jejichž účel je zatím neznámý. Poblíž rozhledna, odkud se otevírá výhled zejména na severní a střední část Brna.

35 Sv. Jiljí
49.1758839N 16.6240225E﻿ / ﻿49.1758839N 16.6240225E﻿ / 49.1758839; 16.6240225

Kostel sv. Jiljí v Komárově vznikl koncem 12. století, je to nejstarší monastická stavba v okolí Brna. Pro románské zdivo (základy, nejranější stavební fáze) byl využitý organodetrčitický vápencec snad ze Stránské skály a miocénní vápnitý pískovec (Výhon, Pracký kopec). Veškeré architektonické články zhotoveny již z krinooidového vápence - dominance již v pozdně románské etapě, využití i během gotiky a baroka.

36 Jedovnická ulice
Silniční zářez odkrývá granodiority, které erodují a získávají červenou barvu. Lokalit je zajímavá i tím, že zde lze nalézt vyrostlice biotitů.

37 Černovická pískovna
49.1771372N 16.6522386E﻿ / ﻿49.1771372N 16.6522386E﻿ / 49.1771372; 16.6522386

Pískovna, kvartérní sedimenty tužanské terasy a spodnobadenská klastika - brněnské pisky, dále jíly (baden). Paleontologicky významná lokalita. Zajímavá morfologie pískových stěn - odolnější vápnité pisky a jíly tvoří výrazné lavice, které zvětrávají pomaleji. Tekoucí voda na svazích místy vytváří tzv. badlands - spletitou síť erozních rýh. V současné době probíhá téžba, vstup pouze po domluvě s majitelem.

38 Soutok Svitavy a Svatky, Stará řeka
49.1421947N 16.6281594E﻿ / ﻿49.1421947N 16.6281594E﻿ / 49.1421947; 16.6281594

Soutok dvou velkých řek, které formovaly vývoj města Brna. Z významných tvarů reliéfu lze jmenovat samotnou říční nivou budovanou nivními hlinami, dále např. Štěrkové lavice. Nedaleko se nachází Stará řeka - část starého neudržovaného ramena řeky Svatky. Řeka zde přirozeně meandruje, koryto řeky je částečně zazeměné. Běhové porosty jsou husté a pěstářské, poskytují útočiště významným druhům rostlin a živočichů.

39 Žebětínský lom
49.1963133N 16.5255928E﻿ / ﻿49.1963133N 16.5255928E﻿ / 49.1963133; 16.5255928
Opuštěný lom, kde se setkáme s horninami metabazitové zóny brněnského masivu (diority a tělesa ultrabazik). Možnost projít se po terénní hraně, výhledy na Brněnskou vrchovinu.

40 Úvoz
49.2007892N 16.5924642E﻿ / ﻿49.2007892N 16.5924642E﻿ / 49.2007892; 16.5924642
Lokalita vznikla díky odstřelu skalního výchozu na svahu Kraví Hory. Je zde odkryt styk granodioritů brněnského masivu a metabazitové zóny. Granodiority jsou proniknuty dobře pozorovatelnými živcovými (aplitovými) žilami.

41 Rakovecký potok
49.2731089N 16.6105383E﻿ / ﻿49.2731089N 16.6105383E﻿ / 49.2731089; 16.6105383

Přirozený meandrující potok s četnými tůňkami a jezírky, které jsou významné z hlediska biodiverzity a hydrodiverzity. Několik studánek (např. studánka U Potomských). Dolů po proudu potoka najdeme větší nádrže a rybníky, břehové nátrže. Místy stržovitý charakter toku. Významná zásobárna vody v krajině.

42 Medlánecké kopce
49.2382589N 16.5680386E﻿ / ﻿49.2382589N 16.5680386E﻿ / 49.2382589; 16.5680386

Výchozy ultrabazického diabasu s vločkami aplitů. Výrazné kopce a hřbety, suchomilná - stepní vegetace. Poblíž je Medlánecké letiště, které je vyhlášeno jako Evropsky významná lokalita díky výskytu sysla obecného, a přírodní památka Medlánecká skalka, což je drobný lůmek zahloubený v metabazitech brněnského masivu, důležitý zejména z hlediska botanického (výskyt koniklece velkokvětého). Vyhlička do širokého okolí.

43 Trnůvka
49.2622461N 16.4920825E﻿ / ﻿49.2622461N 16.4920825E﻿ / 49.2622461; 16.4920825

Mohutná křemenná žila, vystupující nápadně nad okolní reliéf ve formě výrazných skalních výchozů a hradeb. Tvořena bílým až sedobílým křemem. Lokalita je označována s trochou nadsázky jako "brněnský křemenný val".